

בעקבות גביית ההודעות מקובי לוי ובוועז אסייג, נדרשנו לשאלה האם יש מקום לפתיחה בחקירה
בחדש לעבירות של שיבוש מהלכי משפט כנגד עו"ד כהן (להלן – עו"ד כהן). לוי ואסייג תיארו
בהודעותיהם את תהליך הכנת תצהיריהם על ידי עו"ד כהן, והציגו גרסאות הסותרות בנקודות
שונות את הצהרתם כפי שנמסרה בתצהירים שנוסחו על ידי עו"ד כהן.

סיפור המעשה:

לוי ואסייג, שני נהגים של ראש הממשלה, וחברים קרובים, סיפרו בהודעותיהם סיפור דומה.
השתלשלות העניינים בקליפת אגוז הנה כדלקמן: אגב שהותם במסגרת תפקידם במעון הפרטי של
משפחת נתניהו בקיסריה במוצ"ש 9.8.17, בשיחה אקראית שיזמה הגב' נתניהו, ובמענה לדבריה,
סיפרו לגב' נתניהו על מפגש ושיחה שהיתה לכל אחד מהם עם מני נפתלי במטבח המעון, אגב
"חמגשיות" שראו במקום.

למחרת היום, 10.8.17, בדרכם לאילת, קיבלו שיחה מראש הממשלה עצמו שביקש לפגוש אותם.
מספר ימים לאחר מכן חזרו מאילת ושוב ראש הממשלה שוחח עמם בטלפון וביקש שיגיעו למעון
לפגישה. באותה פגישה הציג להם ראש הממשלה את עו"ד כהן, והשאירם לשוחח עימו. עו"ד כהן
שוחח עימם על שיחתם עם שרה נתניהו וניסה לדובבם לומר דברים נגד מני נפתלי. במהלך אותה
שיחה רשם עו"ד כהן דבריהם על גבי דפים, ואת אסייג אף החתים על אותם דפים. אסייג ציין כי
עו"ד כהן הביא עמו מראש מסמך מודפס, אשר במהלך הפגישה ביצע בו מחיקות והוספות, בהתאם
למה שסיפר לו אסייג.

כשבועיים לאחר מכן, ביום 26.8.17 יצר עמם עו"ד כהן קשר וביקש להיפגש עמם לצורך חתימה על
תצהיר. הפגישה נערכה בביתו של אסייג בשעת ערב מאוחרת, ושם לאחר דין ודברים המתואר על
ידם בהודעות, החתימם עו"ד כהן על התצהירים ואלה נשלחו למחרת היום אל היועץ המשפטי
לממשלה.

אנו סבורים כי מעדויותיהם של אסייג וקובי לוי עולה חשד כי עו"ד יוסי כהן עבר עבירות של שיבוש
הליכי משפט (סעיף 244 לחוק העונשין¹), שבועת שקר (סעיף 239 לחוק²), ובידוי ראיות (סעיף 238
לחוק³).

¹ o' 244 - " העושה דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין בסיכול הזמנתו של עד, בין
בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת, דינו - מאסר שלוש שנים" ראה קדמי "על הדין בפלילים" (2006) ע' 1573 – מדובר
בעבירת התנהגות שאינה דורשת תוצאה, היינו אין צורך להראות שהמעשה השפיע על ההליך השיפוטי, שאף
יכול להיות הליך עתידי שטרם החל. דרושה כוונה – היינו מדובר במה שקרוי "עבירת מטרה", אשר הוחלה
לגביה בפסיקה "הלכת הצפיות".

² o' 239 – "מי שביודעין מוסר תצהיר שקר, בין בשבועה או בהן צדק ובין שלא בשבועה ושלא בהן צדק, לפני מי שהוסמך לקבל
את התצהיר, דינו - מאסר שלוש שנים." ראה קדמי "על הדין בפלילים" (2006) ע' 1551 – העבירה מתגבשת מעצם
עריכת התצהיר כוזב, אין נפקא מינא אם נעשה בו שימוש בהליך שיפוטי אם לאו.

³ o' 238 - " הבודה ראייה, שלא בדרך של עדות שקר או של הרחה לעדות שקר, או המשתמש ביודעין בראייה בדויה כאמור,
והכל בכוונה להטעות רשות שיפוטי או ועדת חקירה בהליך שיפוטי, דינו - מאסר חמש שנים". ראה קדמי ע' 1547 – למשמעות
הרחבה הניתנת למונח בידוי ראיה.

אסייג ולוי טוענים כי התצהירים אינם משקפים את מה שסיפרו לעו"ד כהן וכי חתמו לאחר שחשו לחץ ועו"ד כהן שכנע אותם שזה בסדר. מגרסאותיהם בהודעות עולה לכאורה שיש בתצהירים מספר אמירות כוזבות שעו"ד כהן ידע שהן כוזבות, וכן עולה כי עו"ד כהן לחץ על אסייג ולוי על מנת שיחמירו את תצהירם נגד מני נפתלי, הכל כדלקמן:

א. ברישא של שני התצהירים נכתב - "תצהיר זה ניתן מיוזמתי לאחר ששמעתי באמצעי התקשורת...". מעדותם של אסייג ולוי עולה כי אין שחר לדברים (אסייג ש120, לוי ש87), וכי "התגלגלו" למסירת תצהירים בעל כורחם, כתוצאה משיחה אקראית עם הגב' נתניהו. הדברים היו נהירים וברורים לעו"ד כהן, ולדברי אסייג אף אמר במפורש לעו"ד כהן כי המשפט האמור אינו נכון, וזה השיב לו "מה שכתוב בתצהיר זה בסדר ואין לך מה לדאוג" (אסייג 112).

ב. בתצהירו של אסייג - נכתב: "מדי פעם כשהמתנתי בערב לראש הממשלה, ראיתי במטבח חבילה של שש-שבע חמגשיות. כששאלתי פעם אחת את נפתלי בעבור מי הוא מזמין את כל החמגשיות הוא השיב "גם לראש הממשלה וגם לנו העובדים.. אני פה עושה מה שאני רוצה. מני גם אמר לי פעמים רבות: "משחקים איתי אני אזיין אותם".

בהודעה טען אסייג שמדובר בפעם או פעמיים שראה חמגשיות (ולא "מדי פעם") (ש61, 130) ואם התעניין בהן זה בגלל שהיה רעב אז שאל של מי החמגשיות, אך לא עניין אותו מה מני נפתלי עושה עם החמגשיות (ש76). כשאסייג נשאל האם הדברים נאמרו לו על ידי מני נפתלי? השיב בשלילה והסביר שעו"ד כהן חיבר כאן מספר דברים לא קשורים. האמירה לגבי "עושה פה מה שאני רוצה" נאמרה בצחוק אגב תיקון משקוף ולא קשורה בכלל לחמגשיות (ש84). האמירה לגבי ה"משחקים איתי..." נאמרה ביחס לעזרא סיידוף בקשר לקביעות שאותה קיוה לקבל נפתלי, ולא לגבי בני הזוג נתניהו (ש68). כשאמר זאת לעו"ד כהן וביקש ממנו לרשום זאת בצורה יותר ברורה, השיב לו עו"ד כהן שזה בסדר ככה (ש71).

אסייג הסביר כי עו"ד כהן חיבר כאן דברים לא בהקשר שנאמרו. לדברי אסייג, במעמד החתימה על התצהיר שאל את עו"ד כהן למה ניסח את הדברים בצורה מחוברת ובעצם הוציא את הדברים מהקשרם - "יוסי אמר לי שאין כאן הפרדה כל נושא לגופו" (ש92). "כשאני חושב עוד פעם על הדברים אז אני מבין שמה שכתוב בתצהיר הוא לא משקף את הדברים שאני אמרתי ליוסי כהן ואיך שהוא כתב את הדברים הוא ניסה לעוות את המציאות.... הוא חיבר הכל כדי שזה יקבל משמעות כאילו יש קשר בין הדברים וממש אין קשר ביניהם". (ש188).

אסייג מסר כי הרגיש שאם יסרב לחתום על התצהיר אזי ימצא "בין הפטיש לסדן. הרגשתי ככה כי יוסי כהן ניסה מתחילת השיחה ביננו להגיד שהגברת אמרה שאני אמרתי שאני ראיתי את מני נפתלי מכניס חמגשיות לאוטו. לא היה ולא נברא. כשהפניתי את תשומת

ליבו שהוא רושם דברים לא נכונים בתצהיר הוא אמר לי שאין ממה להתרגש, שזה כלום" (ש117).

"איך שיוסי אמר לי שהגברת אמרה שאני אמרתי לה שראיתי את מני נפתלי מכניס חמגשיות לרכב אז כבר הבנתי שיש פה ניסיון להפיל את מני ולהציל את הגברת. משהו כזה. יוסי אמר לי 'מנסים לתפור לה כאן תיק'... אמרתי ליוסי 'אל תנסה להכניס לי דברים שלא אמרתי או שאני לא יודע עליהם. יוסי אמר לי בתגובה: 'מה, אתה לא לויאלי לראש הממשלה?'..." (ש178-184).

ג. יעקב לוי – בתצהירו נאמר: "מדי פעם כשנכנסתי למטבח המעון כדי להכין לעצמי קפה ראיתי חמגשיות רבות במקרר ושאלתי את מני נפתלי כמה פעמים "מה זה כל הכמויות האלה" והוא השיב "זה האוכל של ראש הממשלה ושלנו". בהמשך התצהיר שורה נוספת שנמחקה (כששאלתי "מי זה שלנו" השיב נפתלי "שלי ושל העובדים שלי").

לוי מסר בעדותו שבניגוד לאמור בתצהיר מדובר באירוע יחיד (ש22) "זאת הפעם האחת והיחידה שדיברתי וששאלתי" (ש41). לגבי התיאור "כמה פעמים" - הסביר ששאל את נפתלי כמה פעמים באותו אירוע ולא בכמה אירועים שונים. (ש94). לוי ביקש לחדד שוב את הנושא וחזר ואמר שזה היה אירוע אחד ויחיד ולא כמו שמתואר בתצהיר (ש158). לדברי לוי הבהיר זאת לעו"ד כהן במעמד החתימה על התצהיר. "כשקראתי את התצהיר אמרתי ליוסי שמי שקורא את התצהיר יכול להבין שמדובר בכמה אירועים שונים ואני רוצה רק להגיד את האמת ולא לעשות עוול לאף אחד, ואז יוסי אמר לי תשמע, התצהיר הזה כבר מודפס ואין לי איפה עכשיו להכין תצהיר חדש. יוסי אמר לי שאם ישאלו אותי בבית המשפט כמה פעמים זה היה אז אגיד שזה באמת היה פעם אחת ושאני אגיד רק אמת בבית משפט".

לגבי השורה המחוקה בתצהיר 'לא שאלתי את מני ולא היה ולא נברא'. אמרתי ליוסי שזה לא נכון לרשום דבר כזה כי זה לא היה ואז יוסי אמר לי אתה אמרת דבר כזה ואני רשמתי את זה בכתב יד כשנפגשנו בבלפור. אז אמרתי ליוסי אני לא אמרתי דבר כזה, תביא נראה את מה שכתבת בכתב יד, אז יוסי אמר שאין לו את זה עליו. התעקשתי שהוא ימחק...". (ש78).

ד. מעבר לפערים העובדתיים שפורטו לעיל, עולה מהעדויות כי עו"ד כהן, מצויד במוטיבציה גבוהה לפגוע במני נפתלי, והשתדל להבהיר להם שזו "רוח המפקד" (הרי ראש הממשלה בעצמו הכניס אותם לפגישה עם עו"ד כהן). מההודעות עולה, כי עו"ד כהן פעל כדי להביא השניים להחמיר את תצהיריהם נגד מני נפתלי ואף הפעיל עליהם לחץ.

ה. אסייג תיאר במפורש את הלחץ שחש, ווכן מספר אמירות שיש בהן משום הפעלת לחץ או ניסיון להשפיע על עדותם: בהתייחס לכמה חמגשיות ראה – עו"ד כהן שאל את אסייג "כמה חמגשיות? 10? 20? 30?"; "אין מספיק בשר" (ש62); "איך מני? הוא עצבני? אגרסיבי?" (ש65); "תגיד, מני לא היה נותן בוקסים? אגרופים? הוא לא היה אליים?" (ש75); "עד סוף השנה אני אזיין את מני. אני אכניס אותו לכלא" (ש72). בתגובה לבקשתו מעו"ד כהן שלא יכניס לו מילים לפה השיב עו"ד כהן "מה, אתה לא לויאלי לראש הממשלה?" (ש184),

משפט שמתמע ממנו בצורה ברורה כי לויאליות לראש הממשלה מחייבת עדות נגד מני נפתלי, גם אם אינה עדות אמת.

העדויות שהובאו לעיל באשר לאופן שבו ערך עו"ד כהן את התצהירים, בהחלט מעלות חשד לביצוע עבירה של שיבוש הליכי משפט (ועבירות נוספות – שבעת שקר ובידוי ראיות) בניסיון לעוות את גרסאותיהם של אסייג ולוי, להוסיף עליהן ולהוציאן מהקשרן, בכוונה לייצר "ראייה" לכך שמני נפתלי גנב אוכל לעצמו ולעובדי המעון, טענה המסתמנת כחלק מקו ההגנה של הגב' נתניהו. אמנם אסייג ולוי חתמו על התצהירים, אך מעדויותיהם עולה, כי עשו זאת הן מתוך תחושת לחץ שהופעל עליהם והן בגלל שבמענה להערותיהם על דברים לא מדויקים, עו"ד כהן השיב כי אין עם זה בעיה. כאמור, מקום שלוי התעקש, נמחקה שורה מהתצהיר, אולם לדעתנו לא ניתן להסיק מכך כי התצהיר בכללותו משקף את הדברים שאמר לעו"ד כהן. מכל מקום, לצורך עמידה בסף הראייתי של "חשד סביר" הנדרש לצורך פתיחה בחקירה, נראה לנו כי קיימות די ראיות.

יחד עם זאת, ברי, כי בנסיבות העניין ובפרט ב"מגרש" המשפטי בו אנו נמצאים – פעולות של סנגור להגנת חשודה שהוא מייצג, ישנו מכלול שיקולים רחב אותו יש להביא בחשבון בטרם החלטה על פתיחה בחקירה פלילית.

מחד גיסא, בכל תיק, כאשר קיים חשד סביר לעבירות של שיבוש הליכי משפט או בידוי ראיות, קיים אינטרס מובהק למיצוי החקירה ולהעמדה לדין אם נאספה תשתית ראייתית המקימה סיכוי סביר להרשעה (ראה הנחיית פרקליט המדינה 2.5 – מדיניות פתיחה בחקירה והעמדה לדין בגין חשד למסירת אמרה או עדות כוזבת או סותרת בחקירה או במשפט). הדברים נכונים בפרט כאשר מערבים ניצול כוח ומעמד של ראש הממשלה ורעייתו באמצעות עורך דינם כלפי עובדי משרד רוה"מ הכפופים לרוה"מ. זאת ועוד, במסגרת טיפולנו בפרשת מעונות רוה"מ, כבר נפתחה חקירה כנגד עו"ד דימרי, בחשד לעבירות של שבעת שקר ומסירת ידיעות כוזבות, בקשר לתצהיר כוזב שערך בו נטען כי מני נפתלי נראה פורק מרכבו ארגזים עם מוצרי מכולת עבור גיסו (התיק הקרוי "תיק הארגזים").

אי אפשר גם להתעלם מכך, שעו"ד כהן מוסיף ומעביר חומרים ואף העביר מאז תצהירים נוספים, ואף צפוי להוסיף ולנסות לגייס עדי הגנה לטובת הגב' נתניהו, ומכאן שקיים אינטרס ברור למנוע ולעצור פעולות נוספות של שיבוש הליכי משפט או בידוי ראיות. זאת בפרט, כשמהעדויות של אסייג ולוי עולה כי לעו"ד מוטיבציה גבוהה מאוד לפגוע במני נפתלי, מוטיבציה שקיבלה ביטוי אף בשפה בוטה - "עד סוף השנה אני אזיין את מני".

מאידך גיסא, עומדים שורה של שיקולים:

ראשית, ברמה העקרונית – כללית, מדובר בפעולה של סנגור במסגרת הגנה על לקוחתו, ובעניין זה יש לנהוג משנה זהירות על מנת לא להרתיע את הסנגור מלהגן באופן מיטבי על לקוחתו, ולמצער לייצר "אפקט מצנן" על פעולותיו למען לקוחתו, מחשש שהתביעה תבוא עמו חשבון. בעניין זה נוהגת התביעה, בצדק, בשולי בטחון רחבים, ונדיר שסנגור מזומן לחקירה על עדויות הגנה כוזבות שקיים חשד כי הסנגור היה מעורב ברקיחתן – בין אם מדובר בעדות חשוד/נאשם בעצמו ובין אם עדים אחרים. מה גם שלעיתים, חלק מטענות ההגנה של עורך הדין כלפי חשדות מסוג זה – ימצאו במרחב חסיון עו"ד-לקוח ויקשה עליו להתגונן מפניהן.

שנית, אין מדובר בראיה כבדת משקל (היו בצוות מי שסברו שאין כל צורך לחקור בעניין התצהירים שכן מדובר בראיה שמשקלה מועט ביותר, וניתן יהיה להתמודד עימה בקלות יחסית בחקירה נגדית).

שלישית, אין מדובר בעדות שהיא "עלילה" על אדם אלא אמרות כוזבות שאינן מגיעות כדי עלילה (לעניין אבחנה זו ראה ס' 8-10 להנחיית פרקליט מדינה 2.5), ומדובר בפעולה המכוונת ליצירת "ספק" יותר מאשר להקמת תשתית ראייתית כוזבת להעמדתו לדין של חף מפשע (לעניין זה אנחנו מתייחסים לפעולה בלבד ולא למוטיבציה של עו"ד כהן שהתבטא כי ברצונו להביא לכך שמני נפתלי יועמד לדין).

רביעית, מבלי למעט בחומרת החשדות כנגד הגב' נתניהו, אין מדובר בעבירות הפליליות החמורות ביותר.

חמישית, בהיבט עוצמת הראיות, אף שקיימות ראיות העולות כדי חשד סביר, הרי קיימים גם קשיים ראייתיים ברורים, החל מעצם החתימה על התצהירים (לגבי אסייג לאחר שלדבריו התייעץ עם עו"ד אחר, ולגבי לוי – את מה שהתעקש עליו, עו"ד כהן מחק), דרך אי התאמות מסוימות בגרסאותיהם.

לטעמנו מדובר בדילמה לא פשוטה. לא ניתן להתעלם מפעולותיו הבוטות של עו"ד כהן והחשד הקיים לגביהן. בסופו של יום אנו ממליצים לפעול באופן מדורג.

בשלב ראשון, אנו סבורים שיש מקום לפעול לתפיסת הטיטות שהכין עו"ד כהן לתצהירים (באמצעות צו לתפיסת מסמכים). יתכן שהטיטות שמשקפות לכאורה רישום אותנטי של דבריהם של אסייג ולוי על ידי כהן, ואסייג אף חתם על טיטות זו, יאירו את הראיות באופן אחר. מכל מקום יש להן משמעות ראייתית לבחינת משקל התצהירים והעדויות, ועשויות להשפיע על עוצמת החשד נגד עו"ד כהן.

בשלב שני, אם הטיטות ישנו את התמונה הראייתית הקיימת ויבססו ביתר שאת את החשד, הרי שלא יהיה מנוס כנראה מפתיחה בחקירה, אולם אם הטיטות לא ישנו את התמונה הראייתית, אנו סבורים כי נכון יהיה להסתפק במכתב אזהרה, שיבהיר לעו"ד כהן כי מעדויות אסייג ולוי עולה תמונה של התנהלות בלתי תקינה לכאורה בהכנת התצהירים, הן בהפעלת לחץ על המצהירים והן בהשפעה על תכנם, וכי בנסיבות העניין סברנו שאין מקום לפתוח בחקירה, אולם מצאנו לנכון להבהיר כי ככל שהדברים יישנו, ניאלץ לשקול לעשות כן.